

Apoteket kan bli en vinnare om monopolet avskaffas

I skrivande stund har vi en oklar situation kring det svenska apoteksmonopolet. Att inte en fullständig anarki redan råder beror bara på att handelns organisationer valt att hålla en gemensam linje och rekommenderat sina medlemmar att avvakta, samtidigt som regeringen nyligen antytt att det kanske finns en viss förhållningsöppning.

Debatten om monopolets för- och nackdelar har utöver den ideologiska frågan hittills främst handlat om konkurrens och tillgänglighet. Mindre har sagts om hur en avmonopolisering påverkar framtidsförutsättningarna för Apoteket AB.

Företaget kan ses som de svenska skattebetalarnas gemensamma egendom. Utvecklas bolaget positivt så byggs en omfattande substans upp, som kan bibehållas i statlig ägo, alternativt säljas helt eller delvis. Tvingas Apoteket däremot in i en situation där man för att bevara monopolet blir allt mer bakbundet av olika regelverk (till exempel krav på ett omotiverat brett sortiment), så kan verksamheten snabbt få problem som urholkar bolagets värde.

En parallell med Telia och dess föregångare Televerket

IK Tankeställaren

Magnus Berthling, konsult inom affärsutveckling och strukturförändring i detaljhandeln.

kan vara relevant. Får tror väl att Telia, om det statliga telemonopolet hade bevarats, skulle ha varit ett speciellt utvecklat eller värdefullt företag i dag. Eller att priserna på telekomtjänster skulle ha varit lägre.

En avmonopoliserad och fullt konkurrensutsatt marknad kommer att förändra förutsättningarna för Apotekets verksamhet på många olika plan, vilket innebär såväl hot som nya möjligheter för företaget:

- Frihet för Apoteket att ta hand om sin egen grossistfunktion och bygga ett varuansknifningssystem enligt modell från dagligvaruhandeln.
- Tuffare tag mot leverantörsledet för bättre inkösvillkor och satsning fullt ut på egna märkesvaror som stärker lönsamheten.
- Etablering av nya apotek kan ske utan lokalpolitiska överväganden.
- Möjlighet att gå utanför Sverige; en nordisk apotekskedja skulle säkert kunna skapa skal fördelar genom stor-drift och ökade volymer.
- Ökad frihet att gå in på konkurrensutsatta sortiment

och etablera helt nya butiks- och säljkoncept i direkt konkurrens med annan detaljhandel (med betydligt vassare koncept än uddlösa Apoteket Shop).

● Möjligheter att gå in i internationella partnerskap eller att driva mindre apotek i kostnadseffektiv form, till exempel genom franchising.

Ett självständigt Apoteket AB som får agera fritt på en konkurrensutsatt marknad kan mycket väl utvecklas till ett av svensk detaljhandels mest intressanta företag. Man kommer visserligen att utsättas för konkurrens inom sitt kärnområde från både dagligvaruhandeln som mer specialiserade aktörer. Men samtidigt får man möjlighet att möta konkurrenterna på deras egen planhalva och en gång för alla skaka av sig sin gamla ryggsäck av ineffektivt myndighetstänkande.

Apoteket AB har goda förutsättningar att bli framgångsrikt med ett starkt varumärke, en etablerad relation med kunder och leverantörer och många bra butikslägen.

När regeringen sätter sig ner för att tänka till om man vill (och kan) behålla Apotekets monopol, så borde man kanske i stället fundera över att säkerställa en positiv framtid för bolaget. Det skulle inte bara gynna medborgarna i egenskap av konsument utan också som skattebetalare.